

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ”
(для магістрів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2011

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, яка сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися і займатися науковою роботою. Самостійна робота є основним засобом опанування навчального процесу студентами у вільний від занять час.

Метою самостійної роботи є сприяння якнайглибшому засвоєнню студентами знань з дисципліни “Соціальна політика органів місцевого самоврядування”, ознайомлення їх з основними поняттями дисципліни, поглиблене вивчення теоретичних засад і практичних механізмів муніципального, а також державного управління соціальними процесами на регіональному і місцевому рівнях, шляхів їхньої оптимізації. Також методичні матеріали передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми і формування самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів з дисципліни “Соціальна політика органів місцевого самоврядування” становить приблизно 63 % часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Соціальна політика органів місцевого самоврядування” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. У пропонованих методичних рекомендаціях розглядаються форми самостійної роботи студентів, порядок організації та контролю самостійної роботи. Подаються основні питання з курсу дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів, а також тестові завдання. У ході вивчення цієї дисципліни студенти ознайомляться з теоретико-методологічними засадами, предметом, об’єктом, метою, завданнями та функціями дисципліни, розглянуть практичні механізми реалізації соціальної політики органами місцевого самоврядування.

Підготовлено доцентом кафедри організації самоврядування УАІСНС
МАУП *В. В. Утвенком*

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 7 від 27.02.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Утвенко В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Соціальна політика органів місцевого самоврядування” (для магістрів). – К.: МАУП, 2011. – 52 с.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Соціальна політика органів місцевого самоврядування” містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, зміст самостійної роботи з дисципліни “Соціальна політика органів місцевого самоврядування”, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2011
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011

Поглиблене вивчення дисципліни дасть змогу студентам **знати:**

- сутність та основні поняття дисципліни, відмінність соціальної політики від інших напрямків діяльності органів місцевого самоврядування;
- особливості взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади на місцях в реалізації соціальної політики;
- нормативно-правове забезпечення реалізації соціальної політики органами місцевого самоврядування;
- основні напрямки соціальної політики органів місцевого самоврядування;
- роль соціальної інфраструктури населених пунктів у реалізації соціальної політики, структуру та особливості управління соціальною інфраструктурою міст, селищ і сіл;
- фінансове забезпечення та проекти органів місцевого самоврядування щодо реформування розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів;
- розвиток ринку праці та зайнятості на регіональному і місцевому рівнях;
- особливості взаємодії органів державної влади на місцях і органів місцевого самоврядування щодо зменшення бідності та безробіття населення;
- специфіку розвитку соціальної роботи в населених пунктах і в системі місцевого самоврядування, особливості становлення волонтерської діяльності в Україні як одного з новітніх напрямків соціальної роботи;
- механізми організації соціальної політики органами місцевого самоврядування та особливості управління нею;
- діяльність органів місцевого самоврядування щодо сталого розвитку соціальної сфери, системи соціального забезпечення і соціальної підтримки в територіальних громадах;
- характерні особливості формування соціальної політики органами місцевого самоврядування в різних сферах життєдіяльності: матеріально-фінансовому забезпеченні розвитку міст, в галузях житлово-комунального господарства, громадського харчування, торговельного і побутового обслуговування населення, в сфері освіти та науки, охорони здоров'я, культури і мистецтва, фізкультури та спорту;

- здійснення контролю з боку органів місцевого самоврядування та в системі місцевого самоврядування, а також державного контролю щодо розвитку соціальної сфери в населених пунктах.

Отже, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Соціальна політика органів місцевого самоврядування” спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ предмета, а також застосування ними здобутих знань, вмій і навичок на практиці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля та теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські (практичні) заняття	Самостійна робота студентів
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни			
1	Сутність та головні ознаки соціальної політики органів місцевого самоврядування	2		4
2	Нормативно-правове забезпечення соціальної політики органів місцевого самоврядування	2		4

1	2	3	4	5
3	Змістовий модуль II. Механізми та основні напрямки реалізації соціальної політики органів місцевого самоврядування Комплекс соціальної інфраструктури. Фінансове забезпечення розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів	2		4
4	Політика органів місцевого самоврядування в сфері управління соціальною інфраструктурою населених пунктів		2	3
5	Ринок праці і зайнятість. Бідність та шляхи її подолання.	2		4
6	Організація системи соціальної політики органів місцевого самоврядування та управління нею		2	3
7	Політика органів місцевого самоврядування зі сталого розвитку соціальної сфери міст і соціального захисту населення	2		3
8	Політика органів місцевого самоврядування в сфері освіти, науки та охорони здоров'я		2	3
9	Політика органів місцевого самоврядування в галузі культури, мистецтва, фізкультури та спорту	2		3
10	Експериментальна перевірка оцінки результативності діяльності персоналу органів місцевого самоврядування. Система соціального контролю з боку органів місцевого самоврядування	2		3
	Разом годин: 54	14	6	34

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Тема 1. Сутність та головні ознаки соціальної політики органів місцевого самоврядування

1. Соціальна політика органів місцевого самоврядування як навчальна дисципліна.
2. Об'єкт та предмет дисципліни. Функції дисципліни.
3. Роль органів державного управління в реалізації соціальної політики в населених пунктах. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування.
4. Головні перешкоди на шляху до ефективної реалізації соціальної політики органів місцевого самоврядування.
5. Соціальна інфраструктура населених пунктів як об'єкт соціальної політики.
6. Основні сфери соціальної політики органів місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність соціальної політики.
2. Назвіть головні ознаки соціальної політики.
3. У чому полягає предмет дисципліни?
4. Розкрийте об'єкт дисципліни.
5. Висвітліть мету та завдання дисципліни.
6. Назвіть основні функції дисципліни.
7. У чому полягає соціальна політика органів місцевого самоврядування?
8. Яку роль відіграють регіональні та місцеві органи державного управління в реалізації соціальної політики органів місцевого самоврядування?
9. Назвіть основні складові соціальної інфраструктури населених пунктів.

10. Вкажіть основні сфери соціальної політики органів місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1. Теоретико-методологічні засади дисципліни.
2. Основні поняття дисципліни "Соціальна політика органів місцевого самоврядування".
3. Головні ознаки соціальної політики органів місцевого самоврядування.
4. Основні сфери соціальної політики органів місцевого самоврядування.
5. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування в реалізації соціальної політики.

Тестові завдання

I. Соціальна політика органів місцевого самоврядування — це:

- а) система програм, служб та заходів з боку органів місцевого самоврядування, спрямованих на досягнення соціальних цілей;
- б) комплекс заходів органів місцевого самоврядування, що охоплює усі сфери життєдіяльності людини — виробничу, соціальну, духовну, політичну та регулює стосунки між суспільством, колективом, громадою, особою у кожній з цих сфер та зонах їх взаємодії;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

II. Метою соціальної політики органів місцевого самоврядування є:

- а) створення умов для розвитку та оптимального функціонування соціальних відносин, всебічного розкриття творчого потенціалу людини, її суспільних сил, досягнення в суспільстві соціальної злагоди та стабільності;
- б) надання особливого захисту та допомоги недієздатним і нужденним у містах і селах України;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

III. Завданням соціальної політики органів місцевого самоврядування є:

- а) забезпечення чіткого функціонування всієї системи соціально-політичних інститутів — суб'єктів такої політики;
- б) координація функціонування різних елементів системи;
- в) формування оптимального співвідношення між різними формами, методами, засобами з метою одержання очікуваних результатів;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "в" і "г";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. Об'єктами соціальної політики органів місцевого самоврядування є:

- а) окремі особи, групи або спільноти на території муніципалітетів, які потребують повної соціальної підтримки чи захисту;
- б) реалізатори програм і заходів, спрямованих у соціально-трудова сферу (людина (особистість), держава, суспільство, політичні партії, громадські організації, органи місцевого самоврядування);
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

V. Суб'єктами соціальної політики органів місцевого самоврядування є:

- а) окремі особи, групи або спільноти на території муніципалітетів, які потребують повної соціальної підтримки чи захисту;
- б) реалізатори програм і заходів, спрямованих у соціально-трудова сферу (людина (особистість), держава, суспільство, політичні партії, громадські організації, органи місцевого самоврядування);
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

VI. До основних функцій соціальної політики органів місцевого самоврядування належать:

- а) вираження, захист, узгодження інтересів певних соціальних груп і прошарків суспільства, а також окремих його членів;
- б) оптимальне розв'язання суспільних суперечностей;

- в) широка інтеграція різних прошарків населення, гармонізація їхніх інтересів, створення умов для суспільної злагоди;
- г) соціальний захист населення;
- д) управління соціальними процесами;
- е) правильні відповіді “а” і “б”;
- є) правильні відповіді “в” – “д”;
- ж) усі відповіді правильні.

VII. До соціально-трудової сфери належать:

- а) суто соціальна сфера (галузі соціально-культурного комплексу і освіта, охорона здоров'я, культура, відпочинок і туризм);
- б) ринок праці, служби зайнятості;
- в) перекваліфікація та перепідготовка кадрів, у тому числі безробітних;
- г) сфера мотивації продуктивності праці (організація системи оплати праці);
- д) стабілізація життєвого рівня населення;
- е) система соціального захисту та соціального партнерства;
- є) правильні відповіді “а” і “б”;
- ж) правильні відповіді “в” і “г”;
- з) правильні відповіді “д” і “е”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

VIII. До основних інструментів соціальної політики органів місцевого самоврядування належать:

- а) система оподаткування, фінансові трансферти (дотації, субсидії, субвенції);
- б) права та правові титули, прямі послуги або ваучери (кредити) на оплату послуг;
- в) нефінансові та близькі до готівки винагороди, права на приватні вимоги і захист;
- г) інформаційне забезпечення, консультації, рекомендації та заохочення;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [6; 10; 18; 30; 31; 39; 44; 52–55; 57; 58]

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики органів місцевого самоврядування

1. Законодавче забезпечення організаційно-правового регулювання місцевого самоврядування в контексті проведення соціальної політики. Основні нормативно-правові акти з соціальної політики.
2. Повноваження муніципалітетів у галузі бюджету, фінансів та цін.
3. Повноваження муніципалітетів щодо управління комунальною власністю.
4. Повноваження муніципалітетів у галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту та зв'язку, будівництва.
5. Повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту.
6. Повноваження у сфері соціального захисту населення.

Питання для самоконтролю

1. Які основні види нормативно-правових актів регулюють соціальну політику органів місцевого самоврядування?
2. Назвіть основні законодавчі акти України в галузі соціального захисту населення.
3. Які повноваження мають органи місцевого самоврядування щодо соціального захисту населення?
4. Назвіть основні повноваження органів місцевого самоврядування в сфері освіти.
5. Які власні повноваження мають органи місцевого самоврядування в сфері культури, фізкультури і спорту?
6. Яка роль належить Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” у здійсненні соціальної політики органами місцевого самоврядування?

Теми рефератів

1. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики органів місцевого самоврядування.
2. Законодавство Верховної Ради України з розвитку соціальної політики органів місцевого самоврядування.

3. Локальні нормативно-правові акти з розвитку соціальної політики органів місцевого самоврядування.
4. Законодавче забезпечення організаційно-правового регулювання місцевого самоврядування в контексті проведення соціальної політики.
5. Роль Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” в уздійсненні соціальної політики.

Тестові завдання

I. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” було прийнято:

- а) у 1996 р.;
- б) у 1997 р.;
- в) у 1998 р.;
- г) у 1999 р.;
- д) у 2000 р.;
- е) у 2001 р.

II. Закон України “Про освіту” діє з:

- а) 1991 р.;
- б) 1992 р.;
- в) 1993 р.;
- г) 1994 р.;
- д) 1995 р.;
- е) 1997 р.;
- є) 2000 р.

III. Закон України “Основи законодавства про охорону здоров’я” був прийнятий:

- а) 26 грудня 1991 р.;
- б) 19 листопада 1992 р.;
- в) 3 січня 1994 р.;
- г) 5 липня 1996 р.;
- д) 18 червня 1998 р.;
- е) 22 січня 2000 р.

IV. До власних повноважень органів місцевого самоврядування у галузі будівництва, яке пов’язане з розвитком соціальної сфери, належать:

- а) організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, реконструкції і ремонту об’єктів комунального господарства та соціально-культурного призначення, житлових будинків, а також шляхів місцевого значення;
- б) виконання або делегування на конкурсній основі генеральній будівельній організації (підрядній організації) функцій замовника на будівництво, реконструкцію і ремонт житла, інших об’єктів соціальної та виробничої інфраструктури комунальної власності;
- в) організація роботи, пов’язаної зі створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів, у тому числі розвитку соціальної інфраструктури;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

V. Знайдіть неправильну відповідь. До власних повноважень органів місцевого самоврядування у сфері освіти, охорони здоров’я, культури, фізкультури і спорту належать:

- а) управління закладами освіти, охорони здоров’я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення;
- б) забезпечення здобуття неповнолітніми повної загальної середньої освіти;
- в) створення необхідних умов для виховання дітей, молоді, розвитку їх здібностей, трудового навчання, професійної орієнтації, продуктивної праці учнів; сприяння діяльності дошкільних та позашкільних навчально-виховних закладів, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких організацій;
- г) створення при загальноосвітніх навчальних закладах комунальної власності фонду загальнообов’язкового навчання за рахунок коштів місцевого бюджету, залучених з цією метою на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також коштів населення, інших

- джерел; контроль за використанням коштів цього фонду за призначенням;
- д) забезпечення у межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти та медичного обслуговування на відповідній території, можливості навчання в школах державною та рідною мовами, вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національно-культурні товариства;
 - е) забезпечення регулярного безкоштовного підвезення до місця навчання і додому школярів;
 - є) вирішення питань про надання професійним творчим працівникам на пільгових умовах у користування приміщень під майстерні, студії та лабораторії, необхідних для їх творчої діяльності;
 - ж) організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм;
 - з) створення умов для розвитку культури, сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел;
 - и) сприяння роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, роботи з молоддю;
 - і) створення умов для занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку.

VI. До делегованих повноважень органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення належать:

- а) підготовка і подання на затвердження ради територіальних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття, організація їх виконання; участь у розробленні територіальних програм зайнятості населення, що затверджуються відповідно районними, обласними радами;
- б) забезпечення здійснення передбачених законодавством заходів щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов інвалідів, ветеранів війни та праці, громадян, реабілітованих як жертви політичних репресій, військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, сімей, які

- втратили годувальника, багатодітних сімей, громадян похилого віку, які потребують обслуговування вдома, до влаштування в будинки інвалідів і громадян похилого віку, які мають потребу в цьому, дітей, що залишились без піклування батьків, на виховання в сім'ї громадян;
- в) вирішення відповідно до законодавства питань про надання пільг і допомоги, пов'язаних з охороною материнства і дитинства;
 - г) вирішення у встановленому законодавством порядку питань опіки і піклування;
 - д) вирішення відповідно до законодавства питань про надання компенсацій і пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, в інших випадках, передбачених законодавством;
 - е) організація проведення оплачуваних громадських робіт для осіб, зареєстрованих як безробітні, а також учнівської та студентської молоді у вільний від занять час на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до комунальної власності, а також за договорами — на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до інших форм власності;
 - є) правильні відповіді "а" і "б";
 - ж) правильні відповіді "в" і "г";
 - з) правильні відповіді "д" і "е";
 - и) усі відповіді правильні;
 - і) правильних відповідей немає.

Література [4; 6; 12–17; 22; 31; 54]

Змістовий модуль II. Механізми та основні напрямки реалізації соціальної політики органів місцевого самоврядування

Тема 3. Комплекс соціальної інфраструктури. Фінансове забезпечення розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів

1. Поняття соціальної інфраструктури. Об'єкти соціальної інфраструктури населених пунктів.

2. Особливості розвитку інфраструктури підприємств торгівлі та побутового обслуговування населення. Заклади освіти та культури.
3. Специфіка розміщення та розвитку інфраструктури житлово-комунального господарства.
4. Джерела, за рахунок яких здійснюється фінансове забезпечення функціонування об'єктів соціальної інфраструктури.
5. Видатки бюджетів на розвиток галузей інфраструктури соціально-побутового призначення.
6. Видатки бюджетів на утримання галузей інфраструктури соціально-культурного призначення.

Питання для самоконтролю

1. Які об'єкти соціальної інфраструктури населених пунктів ви знаєте?
2. Висвітліть основні складові соціальної інфраструктури та об'єкти житлово-комунального господарства.
3. Покажіть характерні особливості розвитку інфраструктури закладів культури в населених пунктах.
4. Охарактеризуйте розвиток інфраструктури підприємств побутового обслуговування населення.
5. Дайте оцінку особливостей управління комплексом соціальної інфраструктури.
6. З яких джерел можуть фінансуватися об'єкти соціальної інфраструктури?
7. Які виділяють блоки об'єктів соціальної інфраструктури залежно від джерел їх фінансування?
8. На який період затверджується Державний бюджет?
9. У якій формі приймається основний фінансовий план держави?
10. З яких частин складається бюджет?
11. Які бюджети належать до бюджетів місцевого самоврядування?
12. У якій формі приймається місцевий бюджет?
13. Що розуміють під податком і збором (обов'язковим платежем)?
14. Які елементи охоплює місцевий рівень податкової системи?
15. Яким нормативно-правовим актом встановлено систему податків в Україні?

16. Які ви знаєте загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі)?
17. Перерахуйте видатки на розвиток соціальної інфраструктури населених пунктів.

Теми рефератів

1. Комплекс соціальної інфраструктури населених пунктів України.
2. Складові соціальної інфраструктури населених пунктів.
3. Специфіка управління комплексом соціальної інфраструктури.
4. Особливості оподаткування підприємств, на балансі яких перебувають об'єкти соціального призначення.
5. Фінансові розрахунки, які виконують місцеві органи управління після передачі об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність.
6. Джерела фінансування об'єктів соціальної інфраструктури населених пунктів.

Тестові завдання

І. Соціальну інфраструктуру населених пунктів утворюють такі галузі:

- а) торгівля в тій її частині, що здійснює реалізацію продукції, громадське харчування;
- б) житлово-комунальне господарство і побутове обслуговування населення;
- в) пасажирський транспорт і зв'язок, що обслуговує населення та невиробничі галузі;
- г) освіта та охорона здоров'я, фізкультура і спорт, туристично-екскурсійні організації;
- д) соціальне забезпечення, культура і мистецтво, масова інформація;
- е) наука та наукове обслуговування, підготовка кадрів, кредит і державне страхування;
- є) органи державного управління і громадські організації;
- ж) правильні відповіді "а" — "д";
- з) усі відповіді правильні.

II. Основні напрямки розвитку торгівлі полягають у:

- а) сприянні створенню регіональної структури торгівлі та громадського харчування;
- б) формуванні структури роздрібного товарообігу;
- в) забезпеченні максимального наближення фактичного споживання до раціональних норм з непродуктивних товарів та фізіологічних норм з продуктів харчування;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) усі відповіді правильні.

III. Одиницями територіальної структури соціальної інфраструктури є:

- а) країна та регіон;
- б) автономна республіка, область;
- в) місто, сільський адміністративний район, населений пункт;
- г) правильні відповіді "б" і "в";
- д) усі відповіді правильні.

IV. Державна підтримка побутового розвитку на селі має здійснюватися на таких засадах:

- а) прирівнювання підприємств служби побуту при оплаті електроенергії до сільськогосподарських споживачів;
- б) зниження чи звільнення від податку на додану вартість;
- в) зниження чи звільнення від податку на прибуток соціально необхідних видів послуг;
- г) зменшення ставок орендної платні;
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) усі відповіді правильні;
- є) правильних відповідей немає.

V. Джерелами фінансування об'єктів соціальної інфраструктури можуть бути:

- а) кошти Державного бюджету України;
- б) кошти бюджету іноземних держав, з якими Україна має відповідні угоди;
- в) кошти від внутрішнього оподаткування на місцевих підприємствах;
- г) кошти місцевих бюджетів;
- д) кошти, отримані від амністії тіньових капіталів;

- е) прибутки від основної та додаткової діяльності підприємств, на балансі яких перебувають об'єкти соціальної сфери, якщо основна й додаткова діяльність не є діяльністю в соціальній сфері;
- є) кошти від хабарів, отриманих місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування за надання управлінських послуг;
- ж) прибутки від платних послуг у соціально-культурній галузі, наданих підприємствами, на балансі яких перебувають такі об'єкти;
- з) прибутки підприємств від надання в оренду будь-якої їхньої власності;
- и) позикові кошти;
- і) благодійні внески фізичних і юридичних осіб.

VI. Залежно від джерел фінансування серед об'єктів соціальної інфраструктури виділяють такі блоки:

- а) об'єкти соціальної інфраструктури, які повністю фінансуються за рахунок бюджету (місцевого чи державного);
- б) об'єкти соціальної інфраструктури, які фінансуються за рахунок незаконного обороту коштів у соціальній сфері;
- в) об'єкти соціальної інфраструктури, які повністю фінансуються за рахунок внутрішнього оподаткування на підприємствах;
- г) об'єкти соціальної інфраструктури, що функціонують на основі самоокупності та частково фінансуються за рахунок внутрішнього оподаткування на підприємствах;
- д) об'єкти соціальної інфраструктури, що функціонують на основі самоокупності та частково фінансуються за рахунок бюджету й споживачів;
- е) об'єкти соціальної інфраструктури, які працюють на комерційній основі.

VII. Бюджетний період для всіх бюджетів, що формують бюджетну систему, становить:

- а) на період повноважень Верховної Ради України;
- б) на період повноважень Кабінету Міністрів України;
- в) 5 календарних років, який починається з прийняттям Верховною Радою України Закону України про Державний бюджет на поточний період і закінчується прийняттям новообраною Верховною Радою України Закону України про Державний бюджет на наступний бюджетний період;

- г) один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року;
- д) на період повноважень відповідної місцевої ради.

VIII. До бюджетів місцевого самоврядування належать:

- а) Державний бюджет, бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;
- б) бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;
- в) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах;
- г) Державний бюджет, бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах.

IX. Місцевий рівень податкової системи охоплює такі елементи:

- а) податкові надходження від загальнодержавних податків, що розподіляються між Державним і місцевими бюджетами;
- б) податкові надходження від загальнодержавних податків, що розподіляються між територіальними і місцевими бюджетами;
- в) податкові надходження, що не мають формальних аналогів на рівні Державного бюджету й повністю закріплені за місцевими бюджетами;
- г) місцеві доходи від внутрішнього оподаткування на підприємствах;
- д) місцеві неподаткові доходи.

X. Який нормативно-правовий акт та його стаття встановлює види загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів)?

- а) Конституція України, стаття 143;
- б) Бюджетний кодекс України, стаття 15;
- в) Закон України "Про систему оподаткування", стаття 14.

XI. Які з перерахованих положень віднесені до власної компетенції місцевого самоврядування?

- а) державне управління;
- б) соціальне обслуговування;
- в) початкова і середня освіта;
- г) судова влада;
- д) охорона здоров'я;

- е) дороги місцевого значення;
- є) ветеринарна допомога;
- ж) благоустрій;
- з) догляд за бідними та сиротами;
- и) житлово-комунальне господарство;
- і) житлове будівництво;
- ї) водозабезпечення;
- й) теплове господарство;
- к) міські електричні мережі;
- л) національна оборона;
- м) забезпечення безпеки держави;
- н) економічна інфраструктура;
- о) працевлаштування безробітних;
- п) перепідготовка кадрів з метою працевлаштування;
- р) ритуальні послуги;
- с) збирання та утилізація сміття;
- т) екологічні проблеми;
- у) організація землекористування.

Література [5; 6; 15; 19; 20; 22; 23; 25–28; 31; 32; 37; 43; 45–52; 55; 56]

Тема 4. Політика органів місцевого самоврядування в сфері управління соціальною інфраструктурою населених пунктів

1. Управління розвитком соціальної інфраструктури населених пунктів.
2. Законодавчо-нормативна регламентація управління соціальною інфраструктурою в Україні.
3. Програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою регіону.
4. Організаційна система управління соціальною інфраструктурою населених пунктів на загальнодержавному та регіональному рівнях.
5. Функції та обов'язки державної, місцевої влад, органів місцевого самоврядування у сфері управління об'єктами соціальної інфраструктури.
6. Залучення до участі в розвитку соціальної інфраструктури недержавних організацій і населення.

Питання для самоконтролю

1. Які функції системи управління соціальною розбудовою територій районного, обласного та регіонального рівнів ви знаєте?
2. Якими пріоритетними напрямками, цілями, завданнями повинна визначатися стратегія соціально-економічного розвитку адміністративного району?
3. Які ви знаєте форми прогнозування?
4. Що розуміють під поняттям “планування”?
5. Що таке програмне планування?
6. Яких ви знаєте учасників прогнозування та програмування розвитку території відповідно до Закону України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”?
7. На яких основних принципах ґрунтуються державне прогнозування та розробка програм економічного й соціального розвитку України?
8. Що таке комплексна програма?
9. З яких блоків складається орієнтовна структура програми розвитку території?
10. За рахунок яких джерел відбувається фінансування програм?
11. Яка сутність програмного підходу в плануванні розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів?
12. Що розуміють під поняттям “формулювання проблеми”?

Теми рефератів

1. Політика органів місцевого самоврядування в сфері управління соціальною інфраструктурою населених пунктів.
2. Єдність принципів управління соціальною сферою та матеріальним виробництвом.
3. Управління розвитком соціальної інфраструктури села.
4. Управління розвитком соціальної інфраструктури міста.
5. Роль органів місцевого самоврядування в управлінні соціальною інфраструктурою населених пунктів.
6. Розмежування понять “прогнозування”, “програмування” і “планування”.

Тестові завдання

I. До функцій системи управління соціальною розбудовою територій районного, обласного та регіонального рівнів можна зарахувати:

- а) підготовку й подання на розгляд місцевими державними адміністраціями проектів загальних та цільових програм соціально-економічного й культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних рівнів;
- б) підготовку та подання до відповідних виконавчих органів пропозицій щодо формування бюджетних коштів на соціальну розбудову територій та контроль за їх виконанням, сприяння інвестиційній діяльності на підвідомчих територіях;
- в) прийняття рішень стосовно питань адміністративно-територіального устрою в законодавчо визначених межах;
- г) періодичне заслуховування підвідомчих керівників про виконання програм соціального спрямування та бюджету;
- д) забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку із залученням до цього в законодавчому порядку всіх підприємств, установ та організацій, що розташовані на їх території;
- е) проведення конференцій, семінарів, нарад з питань соціально-економічного розвитку поселенської мережі.

II. З метою поліпшення управління соціальним розвитком населених пунктів в органах місцевого самоврядування створюється:

- а) відповідна комісія у Верховній Раді України;
- б) відповідна комісія в міській державній адміністрації;
- в) відповідна комісія в місцевій раді.

III. Хто очолює відповідну комісію для поліпшення управління соціальним розвитком населених пунктів в органах місцевого самоврядування?

- а) Голова Верховної Ради України;
- б) голова місцевої ради;
- в) голова місцевої державної адміністрації;
- г) особа, яка призначається Президентом України та затверджується відповідною місцевою радою.

IV. Учасниками прогнозування та програмування розвитку території відповідно до Закону України “Про державне прогнозуван-

ня та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” є:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції;
- в) інші центральні органи виконавчої влади;
- г) Рада Міністрів Автономної Республіки Крим;
- д) місцеві державні адміністрації;
- е) органи місцевого самоврядування.

V. Програми економічного і соціального розвитку території — це:

- а) такі місця на території адміністративного району, в яких концентруються основні генератори депресії — збиткові підприємства, джерела забруднення довкілля, аварійні об’єкти тощо;
- б) рішення, яке повторюється часто для того, щоб встановити правила його прийняття. Ці правила є постулатами, які допомагають тому, хто приймає рішення, вибрати альтернативу, оскільки існує достовірна інформація про відносно відому ситуацію;
- в) документи, в яких визначаються цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку, засоби та шляхи їх досягнення, формується комплексна система взаємоузгоджень і заходів, спрямованих на ефективне вирішення проблем розвитку території, досягнення сталого економічного її розвитку.

VI. Державне прогнозування та розробка програм економічного й соціального розвитку України ґрунтуються на таких основних принципах:

- а) цілісності;
- б) об’єктивності;
- в) інтерсуб’єктивності;
- г) науковості;
- д) конструктивізму;
- е) гласності;
- є) незаангажованості;
- ж) самостійності;
- з) міжгалузевості;
- и) рівності;
- і) конгеніальності;
- ї) дотриманні загальнодержавних інтересів.

VII. Орієнтовна структура програми розвитку території складається з таких блоків:

- а) аналіз розвитку території — містить коротку характеристику території; опис соціально-економічного становища; перспективні тенденції розвитку; мету та завдання програми;
- б) система основних показників — охоплює вихідні дані розробки показників програми; принципи їх розробки; основні напрями та пропорції соціально-економічного розвитку; показники розвитку промисловості, будівництва, сільського господарства, транспорту, зв’язку; розвитку соціальної сфери (кількість і зайнятість населення, освіта, охорона здоров’я, культура, фізкультура та спорт); науково-технічного розвитку; розвитку підприємництва; використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища; інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності; фінансового забезпечення;
- в) стиль керівництва — звична манера стосунків керівника з підлеглими, ступінь зусиль, які він докладає, щоб вплинути на них, спонукати їх до досягнення цілей організації; ступінь делегування повноважень, типи влади, які він використовує, та його ставлення до виробничих завдань і до людських стосунків у колективі;
- г) комплекс цільових програм та заходів — визначає напрями розвитку (реформування, підвищення ефективності функціонування) матеріальної бази території (підприємств, галузей); розвитку (реформування) соціальної сфери;
- д) механізм реалізації — характеризує механізм управління програмою та організаційну структуру її реалізації.

VIII. Фінансування програм відбувається за рахунок:

- а) міжнародного бюджету;
- б) державного бюджету;
- в) регіонального бюджету;
- г) місцевого бюджету.

IX. Під формулюванням проблеми розуміють:

- а) опис проблемної ситуації, що містить: повний перелік незадоволених через наявність проблеми потреб функціонального характеру із зазначенням бажаних рівнів їх реалізації (функціональних цілей), а також відносних значущостей досягнення окремих функціональних цілей;

- б) опис проблемної ситуації, тобто її операційне визначення (опис), що містить: перелік потенційних цілереалізуючих систем, а також схему взаємозв'язків цілей і систем з оцінками ефективності реалізації цілей різними системами;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [5; 6; 15; 18–20; 22; 23; 25–28; 31–33; 37; 43; 45–52; 56]

Тема 5. Ринок праці і зайнятість. Бідність і шляхи її подолання

1. Ринок праці. Робоча сила, її показники та методи їх визначення.
2. Міграція робочої сили та її вплив на ринок праці.
3. Зайнятість і реалізація трудової активності. Види зайнятості.
4. Проблема безробіття та ситуація на ринку праці в Україні.
5. Діяльність органів самоврядування щодо зниження та подолання безробіття.
6. Бідність як соціальне явище та її поширення в Україні.
7. Критерії визначення та показники бідності.
8. Діяльність органів місцевого самоврядування щодо підтримки державних соціальних стандартів.
9. Участь органів місцевого самоврядування в пом'якшенні та подоланні бідності.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність та зміст поняття “ринок праці”.
2. Що таке трудова мобільність?
3. Яким чином здійснюється міграція робочої сили в межах однієї країни?
4. Назвіть основні види безробіття.
5. Які ви знаєте основні форми безробіття?
6. Висвітліть основні напрямки діяльності органів місцевого самоврядування щодо зниження безробіття в містах України.
7. Розкрийте сутність бідності як соціального явища.
8. Назвіть основні показники бідності.
9. Вкажіть основні критерії визначення бідності.

10. Охарактеризуйте особливості взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування щодо подолання бідності.

Теми рефератів

1. Ринок праці і зайнятість.
2. Бідність та шляхи її подолання з боку органів місцевого самоврядування.
3. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування щодо подолання бідності.
4. Діяльність органів місцевого самоврядування щодо реформування ринку праці.
5. Державні соціальні стандарти України та органи місцевого самоврядування.
6. Бідність як соціально-економічна категорія.

Тестові завдання

I. Ринок праці – це:

- а) система взаємодії споживачів праці та її постачальників, а саме юридичних і фізичних осіб, з одного боку, і конкретних фізичних осіб з певним рівнем професійних знань і навичок та розумово-фізичним станом – з іншого;
- б) використання в процесі виробництва товарів і надання послуг усіх фізичних та інтелектуальних здібностей людей;
- в) головний ресурс економіки і включає усе працездатне та зайняте населення;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Знайдіть неправильну відповідь. Непрацездатне населення включає:

- а) дітей до 16 років;
- б) інвалідів I та II груп і хронічно хворих;
- в) дітей до 18 років;
- г) осіб похилого віку, які втратили залишкову працездатність;
- д) пенсіонерів за віком, які працюють.

III. За способом організації (реалізації) міграція робочої сили буває:

- а) організованою;
- б) неорганізованою;
- в) зовнішньою;
- г) внутрішньою;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні.

IV. До головних ознак зайнятості належать:

- а) тривалість робочого періоду та рівень оплати праці;
- б) кількість робочих місць на одну особу;
- в) реєстрація;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “а” і “в”;
- е) правильні відповіді “б” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

V. До головних причин безробіття належать:

- а) циклічність економічного розвитку;
- б) структурні зрушення в економіці;
- в) вплив науково-технічного прогресу і запровадження інноваційних технологій;
- г) невідповідність пропозиції та попиту робочої сили;
- д) рух робочої сили (професійний, соціальний, регіональний);
- е) правильні відповіді “а” і “б”;
- є) правильні відповіді “в” — “д”;
- ж) усі відповіді правильні.

VI. Природне безробіття буває:

- а) фрикційним;
- б) інституційним;
- в) структурним;
- г) технологічним;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

VII. Вимушене безробіття буває:

- а) фрикційним;
- б) інституційним;
- в) структурним;
- г) технологічним;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

VIII. Бідністю є:

- а) злиденне існування фізичної особи, тобто той стан, за якого через брак коштів неможливо підтримувати гідний спосіб життя, властивий для суспільства конкретного соціально-економічного періоду;
- б) той майновий стан, за якого витрати домогосподарств на харчування перевищують 80 % їхніх середньомісячних сукупних доходів як у грошовій, так і в натуральній формі;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей.

Література [10; 17–19; 22; 30; 39; 41; 57]

Тема 6. Організація системи соціальної політики органів місцевого самоврядування та управління нею

1. Організаційно-правова сфера соціальної політики та соціального захисту.
2. Органи законодавчої та виконавчої влади, які формують засади, напрямки розвитку і реалізації завдань соціальної політики.
3. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які реалізують соціальні програми розвитку територій.
4. Діяльність органів місцевого самоврядування з кадрового та інформаційного забезпечення соціальної політики.
5. Сутність та мета соціальної роботи. Соціальна робота як практичний вид діяльності органів місцевого самоврядування.
6. Взаємозв'язок та взаємовплив соціальної політики і соціальної роботи органів місцевого самоврядування. Технології соціальної роботи.
7. Розвиток соціальної та волонтерської діяльності громадян.

8. Управління соціальною роботою в системі органів місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. Які органи виконавчої влади на місцях здійснюють соціальну політику?
2. Вкажіть основні напрямки волонтерської діяльності в Україні.
3. Яким чином органи місцевого самоврядування в Україні здійснюють соціальну політику?
4. Назвіть основні напрямки кадрового забезпечення соціальної політики органів місцевого самоврядування.
5. Хто здійснює інформаційне забезпечення соціальної політики органів місцевого самоврядування?
6. Дайте порівняльну характеристику волонтерської діяльності в Україні та за кордоном.
7. Покажіть взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи.
8. У чому полягає ефективність соціальної роботи органів місцевого самоврядування?
9. Назвіть основні напрямки здійснення соціальної роботи.
10. Покажіть місце соціального працівника в системі органів місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1. Організація системи соціальної політики органів місцевого самоврядування та управління нею.
2. Управління соціальною політикою органів місцевого самоврядування.
3. Загальна характеристика волонтерської діяльності.
4. Теорія і практика соціальної роботи.
5. Взаємодія органів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань реалізації державної соціальної політики на своїх територіях.
6. Кадрове забезпечення соціальної політики органів місцевого самоврядування.

Тестові завдання

I. Кадрове та інформаційне забезпечення соціальної політики органів місцевого самоврядування полягає у:

- а) підготовці та перепідготовці кадрів відповідного рівня компетенції;
- б) реалізації завдань соціальної роботи;
- в) впровадженні інноваційних та інформаційних технологій;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "а" і "в";
- е) правильні відповіді "б" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Залежно від рівня територій органи місцевого самоврядування, які реалізують соціальну політику, включають:

- а) Головне управління обласної державної адміністрації;
- б) Управління районних державних адміністрацій;
- в) Відділи районних адміністрацій;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "а" і "в";
- е) правильні відповіді "б" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Метою соціальної роботи органів місцевого самоврядування є:

- а) сприяння нормалізації життєдіяльності людини, задоволенню та гармонізації її соціальних потреб, узгодженню потреб особи і суспільства;
- б) захист колективних інтересів усіх членів суспільства загалом та інтересів конкретних індивідів;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

IV. Завданням соціальної роботи органів місцевого самоврядування є:

- а) сприяння нормалізації життєдіяльності людини, задоволенню та гармонізації її соціальних потреб, узгодженню потреб особи і суспільства;

- б) захист колективних інтересів усіх членів суспільства загалом та інтересів конкретних індивідів;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

V. Знайдіть неправильну відповідь. До основних напрямків соціальної роботи (волонтерської діяльності) в системі органів місцевого самоврядування належать:

- а) підтримка соціально вразливих людей;
- б) підтримка військовослужбовців, які звільнилися з лав збройних сил та інших військових формувань;
- в) догляд за інвалідами та допомога людям похилого віку;
- г) допомога іноземцям;
- д) допомога безробітним, які не в змозі працювати тривалий час;
- е) допомога особам без певного місця проживання;
- є) консультація осіб з алкогольною та наркотичною залежністю;
- ж) допомога психічно хворим.

VI. Характерними рисами волонтерської діяльності є:

- а) добровільність;
- б) надання допомоги у вигляді послуг чи робіт отримувачам благ;
- в) здійснення суспільно корисної діяльності, участь у реалізації благодійних програм;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні.

VII. До основних функцій соціальної роботи належать:

- а) прогностична;
- б) діагностична;
- в) превентивна;
- г) правозахисна;
- д) соціально-педагогічна;
- е) соціально-психологічна;
- є) соціально-побутова;
- ж) соціально-медична;
- з) комунікативна;
- и) рекламно-пропагандистська;
- і) морально-гуманістична;

- ї) організаційна;
- к) правильні відповіді "а" – "г";
- л) правильні відповіді "д" – "ж";
- м) правильні відповіді "з" – "і";
- н) усі відповіді правильні.

Література [10; 17–19; 22; 30; 31; 36; 39; 41; 54; 57]

Тема 7. Політика органів місцевого самоврядування зі сталого розвитку соціальної сфери міст та соціального захисту населення

1. Сутність та головні особливості політики органів місцевого самоврядування в соціальній сфері. Повноваження органів місцевого самоврядування в справі соціального забезпечення населення згідно з Конституцією України.
2. Законодавче забезпечення розвитку соціальної сфери міст.
3. Соціальна підтримка малозабезпечених та непрацевдатних громадян з боку органів місцевого самоврядування.
4. Соціальні пільги в Україні. Основні види соціальних пільг.
5. Проблема безробіття в містах України та заходи органів місцевого самоврядування щодо його подолання.
6. Поняття, ознаки та види соціальних ризиків.
7. Здійснення соціального обслуговування населення з боку муніципальних установ. Питання реформування управління соціальними відносинами в містах України.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає специфіка управління соціально-економічним розвитком міст?
2. Охарактеризуйте головні особливості політики органів місцевого самоврядування в соціальній сфері.
3. Покажіть роль держави в розвитку соціальної сфери населених пунктів.
4. У чому полягає соціальна підтримка малозабезпечених та непрацевдатних громадян з боку органів місцевого самоврядування?
5. Які органи місцевого самоврядування здійснюють соціальне обслуговування населення?
6. Які існують види соціальних пільг?

7. Охарактеризуйте заходи органів місцевого самоврядування, які спрямовані на зменшення рівня безробіття в містах України.
8. Що таке соціальні ризики?
9. Назвіть основні види соціальних ризиків.
10. Які ви знаєте локальні нормативно-правові акти із соціального забезпечення та соціальної підтримки населення?

Теми рефератів

1. Сутність та головні особливості політики органів місцевого самоврядування в соціальній сфері.
2. Законодавче забезпечення розвитку соціальної інфраструктури міст.
3. Соціальні пільги та інші види соціальної допомоги.
4. Особливості соціальної підтримки малозабезпечених та непрацездатних громадян з боку органів місцевого самоврядування.
5. Форми та види соціального обслуговування населення.
6. Заходи муніципальних властей щодо подолання безробіття в містах України.

Тестові завдання

I. До основних випадків соціального забезпечення належать:

- а) старість, тимчасова втрата працездатності, повна втрата працездатності;
- б) втрата годувальника, безробіття;
- в) підвищені витрати у зв'язку з сімейними обставинами;
- г) правильних відповідей немає;
- д) усі відповіді правильні.

II. Для оцінки ефективності соціального забезпечення використовують такі критерії:

- а) рівень життя непрацездатних і задоволення їхніх потреб за рахунок фондів соціального забезпечення, а також якість обслуговування працездатних;
- б) оперативність здійснення нових заходів щодо соціального забезпечення в цілому та її окремих підсистем і органів;
- в) автоматизація процесу обробки інформації та прийняття рішень;
- г) усі відповіді правильні.

III. Основними формами соціального обслуговування населення є:

- а) соціально-побутова реабілітація, соціально-трудова реабілітація;
- б) соціально-культурне обслуговування, соціально-медичне обслуговування;
- в) платне та безоплатне соціальне обслуговування;
- г) правильні відповіді "а" і "б".

IV. Протягом якого часу міські та районні у містах центри зайнятості надають допомогу громадянам з безробіття?

- а) протягом 6 місяців;
- б) протягом 12 місяців;
- в) протягом 24 місяців;
- г) правильних відповідей немає.

V. До соціально-побутових пільг належать:

- а) безоплатне або пільгове встановлення телефонів;
- б) безоплатне або пільгове користування телефонами;
- в) надання населенню субсидій на сплату житлово-комунальних послуг;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

VI. Соціальними ризиками є:

- а) ризики, які об'єктивно порушують життєдіяльність особи та пов'язані із соціально-економічними чинниками в державі;
- б) закріплені законодавством та визнані суспільством соціально значимі обставини об'єктивного характеру, з настанням яких громадяни (члени їх сімей) можуть втратити тимчасово або назавжди засоби до існування чи потребують додаткового матеріального забезпечення і не можуть самостійно їх уникнути;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

VII. Знайдіть неправильну відповідь. До основних видів соціальних ризиків належать:

- а) непрацевдатність;
- б) безробіття (часткове безробіття);
- в) відсутність гарантованого соціального мінімуму;
- г) втрата годувальника;
- д) малозабезпеченість.

Література [1–3; 6; 18–19; 21; 25; 41; 53–55]

Тема 8. Політика органів місцевого самоврядування в сфері освіти, науки та охорони здоров'я

- 1. Сутність та особливості муніципального управління закладами освіти та науки.
- 2. Основні принципи і функціонування системи освіти та науки.
- 3. Прогнозування розвитку освіти.
- 4. Фінансування освіти та науки в Україні.
- 5. Сутність та значення політики органів місцевого самоврядування в сфері охорони здоров'я населення.
- 6. Компетенція місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в сфері охорони здоров'я.
- 7. Прогнозування розвитку охорони здоров'я.
- 8. Фінансове забезпечення галузі охорони здоров'я.

Питання для самоконтролю

- 1. Дайте характеристику освіти як галузі соціальної сфери.
- 2. На яких принципах ґрунтується політика органів місцевого самоврядування в галузі освіти та науки?
- 3. Назвіть основні повноваження органів місцевого самоврядування в галузі освіти та науки.
- 4. Яким чином прогнозується потреба збільшення місць у дитячих навчальних закладах?
- 5. Які джерела формування коштів середнього загальноосвітнього навчального закладу ви знаєте?
- 6. Назвіть поточні видатки на загальноосвітні школи.
- 7. Які ви знаєте основні джерела фінансування наукових установ?
- 8. Назвіть джерела формування коштів державного дошкільного виховного закладу.

- 9. За рахунок яких коштів здійснюється фінансування вищих закладів освіти?
- 10. Охарактеризуйте охорону здоров'я як галузь соціальної сфери.
- 11. Назвіть основні функції органів місцевого самоврядування щодо реалізації муніципальної політики з охорони здоров'я.
- 12. Які основні функції медичних установ?
- 13. Яким чином розраховується прогнозна нормативна потреба населення в медичних послугах?
- 14. Назвіть основні джерела фінансування закладів охорони здоров'я.

Теми рефератів

- 1. Політика органів місцевого самоврядування в сфері освіти та науки.
- 2. Політика органів місцевого самоврядування в сфері охорони здоров'я.
- 3. Муніципальне управління закладами освіти.
- 4. Муніципальне управління закладами охорони здоров'я.
- 5. Державне та муніципальне управління закладами освіти: порівняльна характеристика.
- 6. Державне та муніципальне управління закладами охорони здоров'я: порівняльна характеристика.

Тестові завдання

I. Джерелами формування коштів середнього загальноосвітнього навчального закладу є:

- а) кошти місцевого (державного) бюджету;
- б) кошти, отримані від надання зазначеним закладом додаткових освітніх послуг;
- в) прибутки від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, цехів і господарств;
- г) кошти, отримані від здачі в оренду приміщень, споруд, обладнання;
- д) кредити банків;
- е) добровільні грошові внески і пожертвування підприємств, установ, організацій та окремих громадян, іноземних юридичних та фізичних осіб.

II. Поточні видатки на загальноосвітні школи включають:

- а) оплату праці працівників бюджетних установ;
- б) нарахування на заробітну плату;
- в) придбання основного капіталу;
- г) придбання предметів постачання і матеріалів;
- д) створення державних запасів і резервів;
- е) придбання землі і нематеріальних активів;
- є) видатки на відрядження;
- ж) оплата послуг з утримання бюджетних установ;
- з) оплата комунальних послуг та енергоносіїв;
- и) капітальні трансферти.

III. Капітальні видатки на загальноосвітні школи включають:

- а) оплату праці працівників бюджетних установ;
- б) нарахування на заробітну плату;
- в) придбання основного капіталу;
- г) придбання предметів постачання і матеріалів;
- д) створення державних запасів і резервів;
- е) придбання землі і нематеріальних активів;
- є) видатки на відрядження;
- ж) оплату послуг з утримання бюджетних установ;
- з) оплату комунальних послуг та енергоносіїв;
- и) капітальні трансферти.

IV. Джерелами фінансування вищих закладів освіти є:

- а) кошти державного бюджету;
- б) кошти, одержані за навчання, підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів відповідно до укладених договорів;
- в) плата за надання додаткових освітніх послуг;
- г) кошти, одержані за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані закладом освіти на замовлення підприємств, установ, організацій та громадян;
- д) доходи від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, спортзалів і обладнання;
- е) дотації місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

- е) кредити та позички банків, дивіденди від цінних паперів і доходи від розміщення на депозитних вкладах тимчасово вільних позабюджетних коштів;
- ж) валютні надходження;
- з) добровільні грошові внески, матеріальні цінності, одержані від підприємств, установ, організацій, окремих громадян.

V. Видатки на охорону здоров'я згідно з економічною класифікацією включають:

- а) поточні видатки;
- б) перспективні видатки;
- в) стратегічні видатки;
- г) форвардні видатки;
- д) ф'ючерсні видатки;
- е) капітальні видатки.

VI. Охорона здоров'я – це:

- а) комплекс заходів та засобів, необхідних для забезпечення здоров'я, активної життєдіяльності та працездатності людини;
- б) система закладів та установ, метою діяльності яких є забезпечення здоров'я та працездатності людини;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

VII. Знайдіть неправильні відповіді. До складу муніципальних медичних установ не належать:

- а) багатопрофільні поліклініки (лікувально-профілактичні установи), стоматологія, багатопрофільні лікарні;
- б) спеціалізовані лікарні (диспансери, пологові будинки, реабілітаційні центри, психоневрологічні будинки, шпиталі, діагностичні центри), пункти швидкої допомоги;
- в) апарат управління цією сферою (наприклад, Комітет охорони здоров'я), центр державного епідеміологічного нагляду на чолі з головним санітарним лікарем, аптеки (в тому числі ті, які знаходяться при поліклініках);
- г) лікарсько-фельдшерські пункти підприємств, організацій та установ, що містяться на великих промислових підприємствах, у дитячих садках, школах, вищих навчальних закладах, в установах соціального захисту, будинках перестарілих, будинках відпочинку, інших організаціях;

д) медичні освітні установи, науково-дослідні центри, приватні фірми, які надають медичні послуги.

VIII. Випуск спеціалістів вищими навчальними закладами та технікумами передбачається кожного року виходячи з:

- а) кількості студентів на випускних курсах та відповідних курсах кожного року;
- б) кількості зарахованих студентів на перший курс;
- в) можливого відсіву студентів і учнів технікуму, який відбувається в навчальних закладах щорічно;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [11–14; 19; 22; 24; 31–33; 42; 54]

Тема 9. Політика органів місцевого самоврядування в галузі культури, мистецтва, фізкультури та спорту

1. Сутність політики органів місцевого самоврядування в сфері культури та мистецтва.
2. Завдання і повноваження органів місцевого самоврядування з регулювання суспільних відносин у сфері культури.
3. Прогнозування розвитку культурної галузі в Україні.
4. Фінансування і матеріально-технічне забезпечення розвитку культури.
5. Основні напрямки політики органів місцевого самоврядування з розвитку фізкультури і спорту.
6. Прогнозування розвитку фізкультури і спорту в містах України.
7. Джерела фінансування закладів фізкультури і спорту.
8. Особливості муніципального управління закладами фізкультури і спорту.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте культуру та мистецтво як галузь соціальної сфери.
2. Які ви знаєте основні цілі органів місцевого самоврядування в галузі культури та мистецтва?

3. У чому полягають основні завдання органів місцевого самоврядування в сфері культури та мистецтва?
4. На основі яких принципів ґрунтується політика органів місцевого самоврядування в галузі культури та мистецтва?
5. Яким чином можна визначити потреби в продукції преси?
6. Що необхідно для відновлення музеїв, палаців, парків?
7. Назвіть джерела фінансування об'єктів культури та мистецтва.
8. Які установи належать до закладів культури?
9. Назвіть джерела фінансування закладів фізкультури та спорту.
10. Які ви знаєте заклади фізкультури та спорту?
11. Висвітліть характерні особливості управління закладами фізкультури і спорту з боку органів місцевого самоврядування.
12. Назвіть основні напрямки політики органів місцевого самоврядування з розвитку закладів фізкультури і спорту.
13. Охарактеризуйте правове становище органів управління фізичною культурою, спортом та туризмом.
14. Які спортивні товариства та спілки існують в Україні?

Теми рефератів

1. Політика органів місцевого самоврядування в сфері культури.
2. Політика органів місцевого самоврядування в сфері фізкультури.
3. Політика органів місцевого самоврядування в сфері спорту.
4. Муніципальне управління закладами культури та мистецтва.
5. Муніципальне управління закладами фізкультури і спорту.
6. Джерела фінансування закладів культури, мистецтва, фізкультури та спорту.

Тестові завдання

I. Культура — це галузь, сфери діяльності людей, де:

- а) утверджуються норми моралі та гуманістичної ідеї, моральні засади суспільного життя;
- б) виховуються глибокі та тверді переконання людей, їхня гідність, віра в своє високе призначення;
- в) вирощується і розвивається особистість, вдосконалюються погляди на істину;
- г) формуються стосунки людей в умовах оновлення суспільного життя;

- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні.

II. Знайдіть неправильну відповідь. У галузі культури та мистецтва за видами надання послуг виділяються такі заклади:

- а) театральні-видовищні;
- б) культурно-просвітницькі;
- в) телебачення та радіомовлення;
- г) Міністерство культури та мистецтва;
- д) заклади з виробництва друкованої продукції.

III. Знайдіть неправильну відповідь. До театральних-видовищних закладів належать:

- а) театри;
- б) бібліотеки;
- в) концертні зали;
- г) філармонії;
- д) цирку;
- е) кінотеатри.

IV. Знайдіть неправильну відповідь. До культурно-просвітницьких закладів належать:

- а) бібліотеки;
- б) кінотеатри;
- в) музеї;
- г) виставкові зали.

V. Які з наведених закладів культури і мистецтва звільняються від сплати податків?

- а) творчі спілки;
- б) національно-культурні товариства;
- в) художні професійно-технічні училища;
- г) вищі художні професійно-технічні училища;
- д) фонди;
- е) реабілітаційні школи;
- є) асоціації.

VI. До видатків бюджетів на заходи з фізичної культури та спорту належать:

- а) фінансування фундаментальних наукових досліджень;
- б) утримання національних збірних команд;
- в) видатки на проведення навчально-тренувальних зборів і змагань;
- г) видатки на підготовку і участь національних збірних команд України в Олімпійських та Параолімпійських іграх;
- д) видатки на утримання центрів з інвалідного спорту і реабілітаційних шкіл;
- е) видатки на проведення навчально-тренувальних зборів і змагань та заходів з інвалідного спорту;
- є) видатки на проведення заходів з нетрадиційних видів спорту і масових заходів з фізичної культури;
- ж) утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл;
- з) утримання апарату управління фізкультурно-спортивних організацій;
- и) видатки на капітальний ремонт, оснащення, придбання обладнання та інвентаря для баз олімпійської підготовки;
- і) фінансова підтримка спортивних споруд;
- ї) видатки на утримання рятувальних станцій на водах;
- й) державна підтримка громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості.

VII. Знайдіть неправильні відповіді. До власних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері культури, фізкультури і спорту належать:

- а) управління закладами культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення;
- б) вирішення питань про надання професійним творчим працівникам на пільгових умовах у користування приміщень під майстерні, студії та лабораторії, необхідних для їх творчої діяльності;
- в) організація медичного обслуговування та харчування у закладах культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм;

- г) створення умов для розвитку культури, сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел;
- д) сприяння роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, роботи з молоддю;
- е) створення умов для занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку;
- є) вирішення питань про надання неповнолітнім, студентам, пенсіонерам та інвалідам права на безкоштовне і пільгове користування об'єктами культури, фізкультури і спорту, а також визначення порядку компенсації цим закладам вартості послуг, наданих безкоштовно або на пільгових умовах;
- ж) забезпечення охорони пам'яток історії та культури, збереження та використання культурного надбання.

VIII. Джерелами фінансування закладів фізкультури та спорту є кошти:

- а) Державного бюджету;
- б) місцевих бюджетів;
- в) позабюджетних фондів;
- г) благодійних організацій та спонсорів;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) усі відповіді правильні.

Література [19; 22; 25; 29; 31–33; 54]

Тема 10. Експериментальна перевірка оцінки результуючої діяльності персоналу органів місцевого самоврядування. Система соціального контролю з боку органів місцевого самоврядування

1. Обґрунтування експерименту і технології його проведення на конкретному соціальному об'єкті (у місті).
2. Особливості втілення в життя експерименту.
3. Соціальна ефективність цільового управління за кінцевими результатами діяльності персоналу органів місцевого самоврядування.
4. Антропосоціальна сутність державного управління.

5. Справжня демократизація процесу державного управління на базисному рівні.
6. Гіпотетична ефективність управлінської діяльності органів місцевого самоврядування.
7. Гіпотетична оцінка результуючої діяльності персоналу органів місцевого самоврядування.
8. Процес цілеспрямованої трудової діяльності персоналу органів місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність експериментальної перевірки.
2. Що таке експериментальна перевірка в органах місцевого самоврядування?
3. Яким чином здійснюється перевірка діяльності персоналу органів місцевого самоврядування?
4. Що таке соціальний контроль?
5. Яким чином можна провести експеримент на конкретному соціальному об'єкті?
6. Висвітліть характерні особливості втілення в життя експерименту.
7. Розкрийте сутність поняття "антропосоціальна сутність державного управління".
8. Встановіть гіпотетичну ефективність управлінської діяльності органів місцевого самоврядування.
9. Висвітліть процес цілеспрямованої трудової діяльності персоналу органів місцевого самоврядування.
10. У чому полягають регіональні особливості системи соціального контролю?

Теми рефератів

1. Експериментальна перевірка оцінки результуючої діяльності персоналу органів місцевого самоврядування.
2. Ефективність перспективи розвитку системи соціального контролю.
3. Регіональні особливості експериментальної перевірки оцінки результуючої діяльності персоналу органів місцевого самоврядування.
4. Регіональні особливості розвитку системи соціального контролю з боку органів місцевого самоврядування.

5. Особливості розвитку соціального контролю з боку органів державного управління.
6. Принципи та методи здійснення соціального контролю з боку органів місцевого самоврядування.

Тестові завдання

I. Етапи експерименту і технологія його проведення на конкретному соціальному об'єкті включає:

- а) складання стратегічного плану експерименту;
- б) визначення одиниць спостереження (процес вибірки);
- в) розробка засобів збирання матеріалів;
- г) розробка алгоритму соціологічного опитування;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) правильні відповіді "в" і "г";
- є) усі відповіді правильні.

II. Знайдіть неправильну відповідь. До основних типів соціальних експериментів належать:

- а) науково-дослідні експерименти;
- б) практичні та проєктивні експерименти;
- в) польові та лабораторні експерименти;
- г) активні та пасивні експерименти;
- д) паралельні та послідовні експерименти.

III. Знайдіть неправильну відповідь. До основних типів проєктивних експериментів належать:

- а) активні експерименти;
- б) науково-дослідні експерименти;
- в) пасивні експерименти;
- г) природні експерименти;
- д) псевдоексперименти.

IV. Розробка алгоритму проведення соціологічного опитування включає такі блоки:

- а) організаційний;
- б) процедурний;
- в) результуючий;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні.

V. До головних функцій державної служби належать:

- а) забезпечення реалізації державної політики в управлінні суспільними процесами;
- б) залучення до державної служби та утримання на ній найбільш компетентних і відданих справі кадрів;
- в) побудова кар'єри та просування по службі на основі особистих якостей, заслуг і результатів роботи державних службовців;
- г) професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації персоналу державної служби;
- д) здійснення ефективного управління державною службою;
- е) забезпечення зв'язків із громадськістю;
- є) правильні відповіді "а" — "в";
- ж) правильні відповіді "г" — "е";
- з) усі відповіді правильні.

VI. Знайдіть неправильну відповідь. Етапи трудової діяльності персоналу органів місцевого самоврядування включають:

- а) підготовчий етап;
- б) аналітичний етап;
- в) технологічний етап;
- г) оціночний етап;
- д) мотиваційний етап.

VII. Аналітичний етап містить у собі такі напрямки діяльності осмислення кожним працівником своєї трудової діяльності:

- а) цілі своєї посади;
- б) напрямки діяльності;
- в) очікувані результати;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні.

Література [6–9; 34; 35; 38; 40]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Біленчук П. Д., Качур П. С., Кравченко В. В. та ін. Соціальне партнерство та муніципальний розвиток: перші кроки. — К.: Влад і Влада, 1999. — 198 с.
2. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2006. — 380 с.
3. Борецька Н. П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і перспективи. — Донецьк, 2001. — 351 с.
4. Бюджетний кодекс України: За станом на 24 липня 2006 р. — К.: Парламентське вид-во, 2006. — 96 с.
5. Вакуленко В. М., Ігнатенко О. С., О. Ю. Лебединська та ін. Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів України: Навч. посіб. — К.: Вид-во УАДУ, 2002. — 112 с.
6. Гончарова С. Ю., Отенко І. П. Соціальна політика: Навч. посіб. — Х.: ХДЕУ, 2003. — 198 с.
7. Гошко А. Оцінка діяльності місцевих органів самоврядування: Монографія. — К.: Вид-во УАДУ, 1998. — 154 с.
8. Гошко А. ССК (система соціального контролю) діяльності органів місцевого самоврядування. — К.: Вид-во УАДУ, 1999. — 216 с.
9. Гошко А. Стратегія і тактика планування діяльності органів місцевого самоврядування. — К.: Вид-во УАДУ, 2000. — 180 с.
10. Гриненко А. М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. — К.: КНЕУ, 2003. — 309 с.
11. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис, проблеми та шляхи реформування. — К., 2001. — 358 с.
12. Закон України "Про освіту" від 23 травня 1991 р. № 1060-XII // ВВР України. — 1991. — № 34. — Ст. 451.
13. Закон України "Основи законодавства про охорону здоров'я" від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII // ВВР України. — 1993. — № 4. — Ст. 19.
14. Закон України "Про загальну середню освіту" від 13 травня 1999 р. № 651-XIV // ВВР України. — 1999. — № 28. — Ст. 230.
15. Закон України "Про житлово-комунальні послуги" від 21 червня 2004 р. № 1875-IV // ВВР України. — 2004. — № 47. — Ст. 514.
16. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21 травня 1997 р. // ВВР України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
17. Законодавство України про соціальний захист населення: Зб. законів. За станом на 5 липня 2003 року / ВВР України. — К.: Парламентське вид-во, 2003. — 380 с.
18. Іванова О. Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти: Курс лекцій. — К.: Вид. дім "КМ Академія", 2003. — 107 с.
19. Іванов В. В., Коробова А. Н. Муниципальный менеджмент: Справоч. пособие. — М., 2002. — 465 с.
20. Коломийчук В. С. Соціально-економічний розвиток адміністративного регіону: теорія, методологія, практика. — Тернопіль: ТОВ "Терно-Граф", 1998. — 318 с.
21. Мачульская Е. Е. Право социального обеспечения. — М., 2001. — 292 с.
22. Місцеве самоврядування: Зб. нормативно-правових актів. — Х.: Гриф, 2002. — 688 с.
23. Невелєв О. М. Місто Київ: політика перспективного розвитку / НДІ соціально-економічних проблем міста. — К., 1999. — 293 с.
24. Охорона громадського здоров'я: управлінські аспекти: Навч. посіб. — К., 2001. — 358 с.
25. Салій І. Українські міста: питання власності і муніципального управління: Навч. посіб. — К.: ТОВ УВПК "Екс об", 2001. — 416 с.
26. Соціальна інфраструктура села: Навч. посіб. / За ред. П. Т. Каблука, М. К. Орлатого. — К.: ІАЕ УААН, 2002. — 465 с.
27. Стеченко Д. М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Навч. посіб. — К.: Вікар, 2002. — 374 с.
28. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2000. — 223 с.
29. Тульчинський Г. Л., Шекова Е. Л. Менеджмент в сфері культури. — СПб.: Лань, 2003. — 528 с.
30. Шевчук П. І. Соціальна політика: Навч. посіб. — Л.: Світ, 2005. — 400 с.
31. Ягодка А. Г. Соціальна інфраструктура і політика: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2000. — 212 с.

Додаткова

32. Адміністративне право України: Підручник / За ред. проф. Ю. П. Битяка. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 544 с.

33. *Административное право Украины: Учебник / Под общ. ред. С. В. Кивалова.* — Х.: Одиссей, 2004. — 880 с.
34. *Ансофф И.* Стратегическое управление: Пер. с англ. — М.: Экономика, 1989. — 519 с.
35. *Атаманчук Г. В.* Теория государственного управления. — М.: Юрид. лит., 1997. — 256 с.
36. *Беззубко Л. В., Стойка А. В., Кольцова Д. В.* Взаємодія органів місцевого самоврядування і громадськості. — Донецьк: Норд-комп'ютер, 2006. — 204 с.
37. *Владимиров К. М.* Місцеві фінанси: Навч. посіб. / К. М. Владимиров, Н. Г. Чуйко, О. Ф. Рогальський. — Херсон: Олді-плюс, 2006. — 352 с.
38. *Глен Райт.* Державне управління/ Пер. з англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик. — К.: Основи, 1994. — 191 с.
39. *Головатий М. Ф., Панасюк М. Б.* Соціальна політика і соціальна робота: Термінологічний словник-довідник. — К.: МАУП, 2005. — 560 с.
40. *Державне управління в Україні: централізація і децентралізація / За ред. Н. Р. Нижник.* — К.: Вид-во УАДУ, 1997. — 448 с.
41. *Іваськевич І. О.* Організація соціального забезпечення: Курс лекцій. — Тернопіль, 2003. — 104 с.
42. *Карамушка Л. М.* Психологія управління закладами середньої освіти. — К.: Ніка-Центр, 2000. — 332 с.
43. *Клошниченко Є. Є.* Управління містом: Навч. посіб. — К.: КНУ-БА, 2003. — 260 с.
44. *Малиновський В. Я.* Державне управління: Навч. посіб. — Луцьк: Вежа, 2000. — 560 с.
45. *Мельник А. Ф., Монастирський Г. Л., Дудкіна О. П.* Муніципальний менеджмент: Навч. посіб. / За ред. проф. А. Ф. Мельник. — К.: Знання, 2006. — 420 с.
46. *Місьцеве самоврядування в столиці України/ За ред. О. М. Невелева.* — К., 2000. — 280 с.
47. *Поживанов М. О.* Українські вектори місцевого самоврядування. — К.: Альтерпрес, 2004. — 368 с.
48. *Регіональна економіка: Навч. посіб. / За ред. І. Михасюка.* — Л.: Українські технології, 1998. — 234 с.
49. *Регіональне управління: Навч. посіб. / Л. М. Зайцева, С. М. Серьогін, Н. Й. Коніщева та ін.* — Д.: ДФ УАДУ, 2000 — 240 с.
50. *Реформування соціальної сфери села: організаційно-методичні засади / За ред. П. Т. Каблука.* — К.: ІАЕ УААН, 2000. — 475 с.
51. *Розміщення продуктивних сил / За ред. В. В. Ковалевського, О. Л. Михалюк.* — К.: Знання, 1998. — 546 с.
52. *Садова У. Я.* Соціальна політика в Україні: регіональні дослідження і перспективи розвитку: монографія. — Л.: ІРД НАН України, 2005. — 408 с.
53. *Семігіна Т. В.* Порівняльна соціальна політика: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2005. — 276 с.
54. *Соціальна політика: Навч. посіб.* — Чернівці: Прут, 2003. — 151 с.
55. *Спікер П.* Соціальна політика. Темі та підходи. — К.: Фенікс, 2000. — 400 с.
56. *Студінський В. А.* Маркетинг у житлово-комунальній сфері. — К.; Житомир, ДАЖКХ: Волинь, 2001. — 312 с.
57. *Шевчук П. І.* Соціальна політика та соціальна безпека людини: Навч. посіб. — Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2003. — 203 с.
58. *Яременко О. О.* Соціальна політика. Теоретико-методологічні основи дослідження процесів формування та ефективності реалізації: Монографія. Статті. Виступи. Інтерв'ю. — К.: КНЕУ, 2006. — 480 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Соціальна політика органів місцевого самоврядування”	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Соціальна політика органів місцевого самоврядування”	7
Список літератури.....	47

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *М. В. Дроздецька*
Комп’ютерне верстання *К. І. Мельник*

Зам. № ВКЦ-4563

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 3,02. Обл.-вид. арк. 1,93. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*